

quickscan flora en fauna

klaver 5 - Noord te Gemeente Horst aan de Maas

Opdrachtgever	B.V. Ontwikkelbedrijf Greenport Venlo Postbus 3125 5902 RC Venlo
Rapportnummer	1959.1.001
Versienummer	D2
Status	Eindrapportage
Datum	17 maart 2017
Vestiging	Brabant Heinz Moormannstraat 1b 5831 AS Boxmeer 0485 - 581818 boxmeer@econsultancy.nl
Opsteller	ir. T. Leeuwis
Paraaf	
Kwaliteitscontrole	ing. A.A. van Grinsven
Paraaf	

Kwaliteitszorg

Econsultancy is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is een vereniging van ecologische advies- en onderzoeksbureaus die werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte en die de belangen behartigt van groene adviesbureaus. Het Netwerk hanteert een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbers een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk.

Betrouwbaarheid

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde regelgeving ten aanzien van natuurwetgeving. Het onderzoek betreft een momentopname en geeft een inschatting van de geschiktheid van de onderzoekslocatie voor beschermde soorten en het al dan niet voorkomen van soorten. De gebruikte informatie omtrent verspreiding van soorten is deels afkomstig uit de NDFF en mag niet zonder toestemming worden verstrekt aan derden of op enige andere wijze openbaar gemaakt worden. Econsultancy accepteert op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van mogelijke beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het door Econsultancy uitgevoerde onderzoek neemt.

In het algemeen kan gesteld worden dat een quickscan geldig is voor een periode van 2 tot 3 jaar, tenzij in deze periode de ecologische omstandigheden wezenlijk zijn veranderd en/of de Wet natuurbescherming, dan wel inzichten hieromtrent zijn gewijzigd. Bij uitstel van de uitvoering van een project met meer dan 3 jaar verdient het de aanbeveling de resultaten van de quickscan opnieuw te toetsen.

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	1
2	GEBIEDSBESCHRIJVING	2
	2.1 Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving	2
	2.2 Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie en voorgenomen ingrepen	4
3	ONDERZOEKSMETHODIEK	6
4	OVERZICHT VAN DE NATIONALE NATUURWETGEVING	7
	4.1 Zorgplicht	7
	4.2 Soortenbescherming	7
	4.3 Gebiedenbescherming	8
5	AANGETROFFEN EN TE VERWACHTEN BESCHERMDE SOORTEN	9
	5.1 Vogels	9
	5.2 Vleermuizen	10
	5.3 Overige zoogdieren	11
	5.4 Reptielen, amfibieën en vissen	12
	5.5 Ongewervelden	13
	5.6 Vaatplanten	13
6	TOETSING AAN WET- EN REGELGEVING	14
	6.1 Broedvogels	14
	6.2 Vleermuizen	15
	6.3 Overige zoogdieren	15
	6.4 Amfibieën en reptielen	16
	6.5 Algemene vissensoorten	16
	6.6 Overige soort(groep)en	16
7	SAMENVATTING EN CONCLUSIES	17

Bijlage 1 toelichting verbodsbepalingen Wet natuurbescherming
 Bijlage 2 verklarende woordenlijst

1 INLEIDING

Econsultancy heeft van B.V. Ontwikkelbedrijf Greenport Venlo opdracht gekregen voor het uitvoeren van een quickscan flora en fauna ter plaatse van de klaver 5 - Noord te Gemeente Horst aan de Maas.

De quickscan flora en fauna is uitgevoerd in het kader van een bestemmingsplanwijziging.

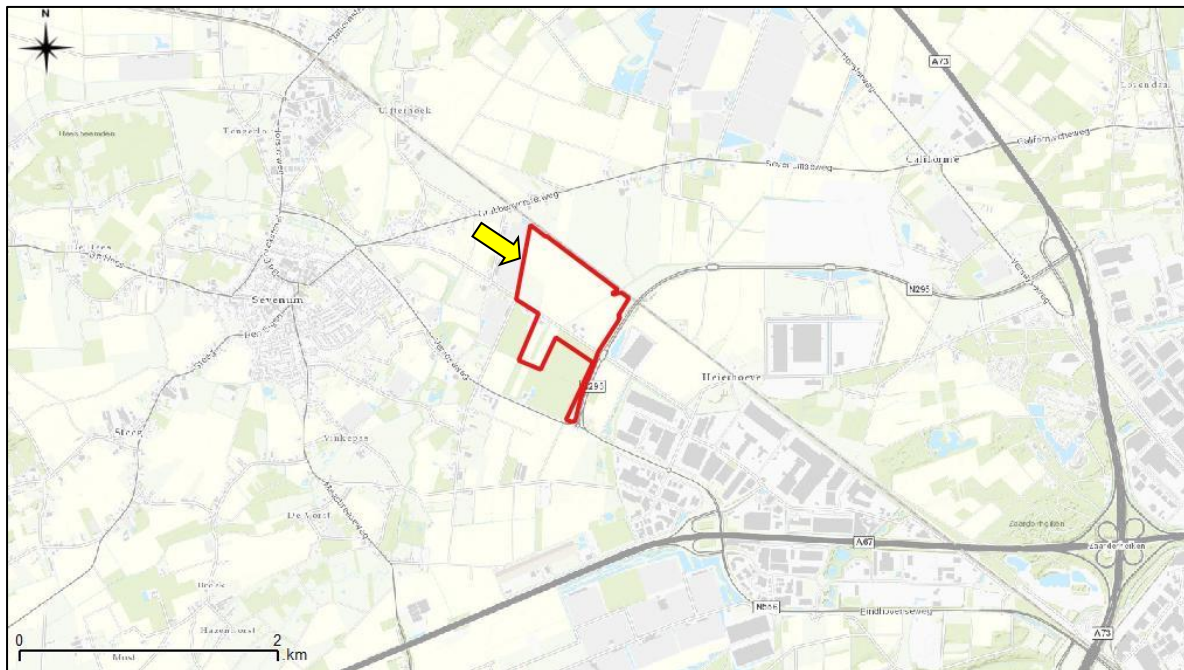
De quickscan flora en fauna heeft als doel in te schatten of er op de onderzoekslocatie planten- en diersoorten aanwezig of te verwachten zijn, die volgens de Wet natuurbescherming een beschermde status hebben en die mogelijk negatieve invloed kunnen ondervinden door de voorgenomen ingreep. Tevens is beoordeeld of de voorgenomen ingreep invloed kan hebben op Natura 2000 gebieden, houtopstanden die middels de Wet natuurbescherming zijn beschermd, of op gebieden die deel uitmaken van het Natuurnetwerk Nederland.

Econsultancy is lid van de branchevereniging "Netwerk Groene Bureaus" en werkt volgens de door het Netwerk opgestelde gedragscode en protocollen. In dat kader verklaart Econsultancy ten behoeve van de onderzoekslocatie niet eerder betrokken te zijn geweest voor ecologische advisering of ecologisch onderzoek.

2 GEBIEDSBESCHRIJVING

De onderzoekslocatie (± 55 ha) betreft het noordelijk deel van klaver 5 ter plaatse van het in ontwikkeling zijnde Klavertje 4-gebied, circa 1,7 kilometer ten oosten van de kern van Sevenum. In figuur 1 is de topografische ligging van de onderzoekslocatie weergegeven.

Volgens de topografische kaart van Nederland, kaartblad 52 G (schaal 1:25.000), zijn de coördinaten van het midden van de onderzoekslocatie $X = 202.308$, $Y = 380.477$.

Figuur 1. Topografische ligging van de onderzoekslocatie.

2.1 Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving

De onderzoekslocatie bestaat in de huidige situatie voornamelijk uit agrarisch bouwland en wordt doorkruist door een waterloop (de Gekkengraaf). Verder bevat het een aantal woonhuizen aan de noordkant van de Dorperdijk (nummer 17 en 19), en één woonhuis aan de zuidkant van de Dorperdijk (nummer 22). Op het perceel van huisnummer 22 is een boomkwekerij aanwezig. De directe omgeving ten westen van de onderzoekslocatie bestaat voornamelijk uit tuinderkassen. Aangrenzend aan de oostzijde van de onderzoekslocatie is de provinciale weg 'Greenportlane' gelegen. Ten noorden van de onderzoekslocatie is de spoorweg en de waterloop 'Noordersloot' gelegen. Ten zuiden van de onderzoekslocatie is meer agrarisch gebied aanwezig.

In figuur 2 is een luchtfoto van de onderzoekslocatie en de directe omgeving weergegeven. De figuren 3 t/m 14 geven een impressie van de onderzoekslocatie, middels foto's die zijn genomen tijdens het veldbezoek.

Figuur 2. Luchtfoto onderzoekslocatie en directe omgeving.

Figuur 3. Woonhuis aan de Dorperdijk 17.

Figuur 4. Woonhuis aan de Dorperdijk 19.

Figuur 5. Schuurtje de Dorperdijk 19.

Figuur 6. Open schuur met aan de binnenzijde een kerkuilenkast de Dorperdijk 19.

Figuur 7. Achterzijde woonhuis Dorperdijk 17.

Figuur 8. Oude koeienstal aan Dorperdijk 17.

Figuur 9. De oude koeienstal en het omliggende grasland de Dorperdijk 17.

Figuur 10. Achtertuin Dorperdijk 19.

Figuur 11. Begraasde weide tussen Dorperdijk 17 en 19.

Figuur 12. Voorzijde Dorperdijk 19.

Figuur 13. Houtopslag.

Figuur 14. Waterloop de Gekkengraaf.

Figuur 15. De Gekkengraaf stroomt onder het spoor verder.

Figuur 16. Het in gebruik zijnde akkerland.

Figuur 17. Het verruigde deel van het bouwland op de onderzoekslocatie.

Figuur 18. Dorperdijk 22.

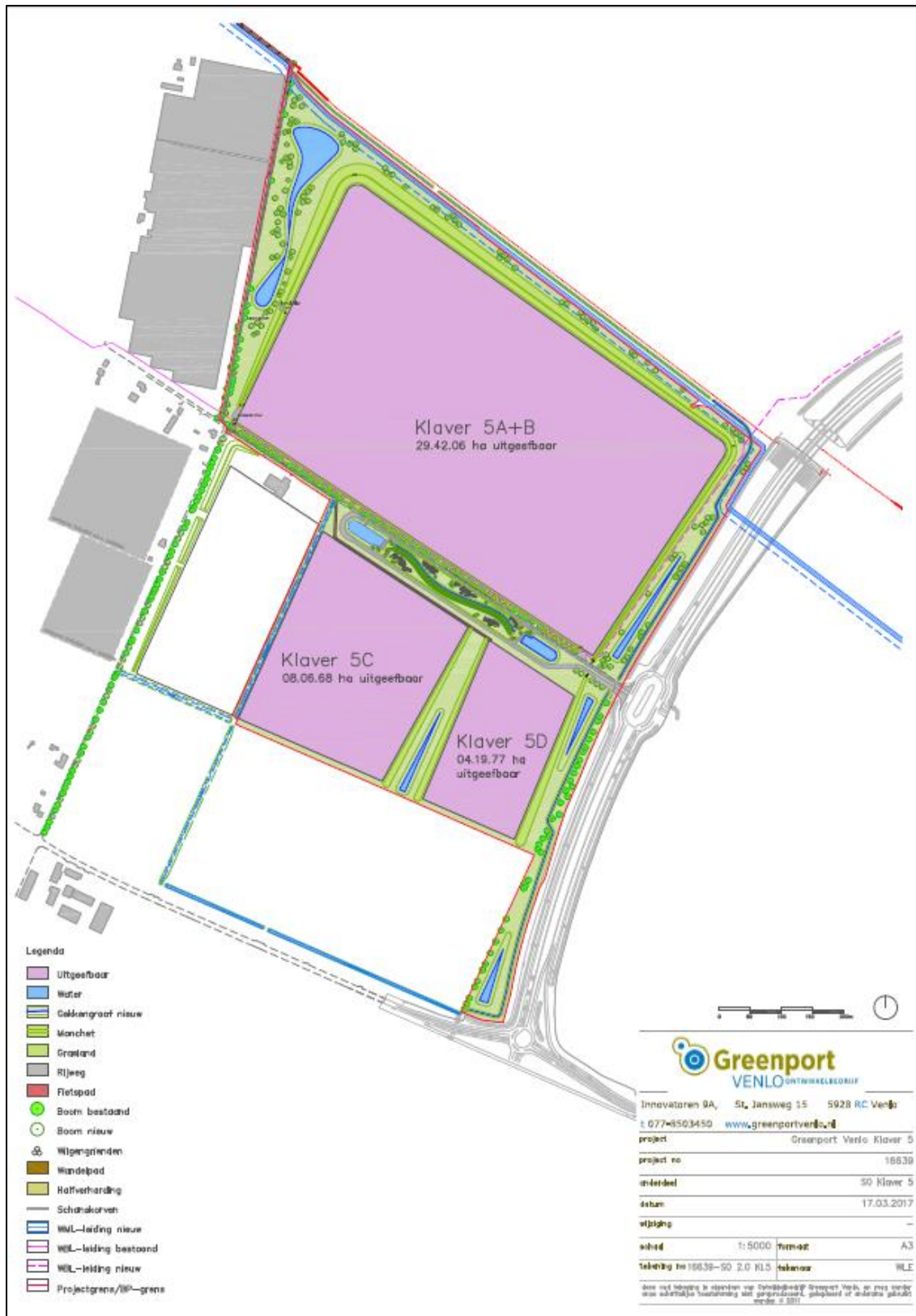
Figuur 19. Open grasland aan de westzijde van de onderzoekslocatie

Figuur 20. Opslagschuurtje aan de westzijde van de onderzoekslocatie.

2.2 Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie en voorgenomen ingrepen

De initiatiefnemer is voornemens om op de onderzoekslocatie een bedrijventerrein ten behoeve van het Klavertje 4-gebied te realiseren. Ter realisatie van het bedrijventerrein zal de aanwezige bebouwing worden gesloopt, de Gekkengraaf wordt verlegd, het groen zal deels verwijderd worden en de agrarische percelen zullen verdwijnen. De bomenrijen naast de Dorperdijk zullen worden ingepast bij de toekomstige realisatie van klaver 5.

Figuur 21. Concept plantekening.

3 ONDERZOEKSMETHODIEK

Het onderzoek is uitgevoerd middels het verrichten van een veldbezoek en een bureauonderzoek. Op deze wijze is inzicht verkregen in de aanwezigheid van geschikt habitat en de daarbij te verwachten beschermde soorten, gesitueerd op of nabij de onderzoekslocatie.

De veldbezoeken zijn afgelegd op 8 september 2016 en 28 februari 2017. Tijdens deze veldbezoeken is de gehele onderzoekslocatie, alsmede de directe omgeving beoordeeld. Echter het deel ten zuiden van de Dorperdijk kon niet volledig onderzocht worden aangezien er geen toegang werd verleend. Gedurende de veldbezoeken is gelet op de mogelijke aanwezigheid van beschermde en bedreigde soorten op basis van het aanwezige habitat.

Verder is aan de hand van verspreidingsatlassen, andere standaardwerken en op basis van “expert judgement” nagegaan welke bijzondere planten- en diersoorten er voor kunnen komen op de onderzoekslocatie en zijn omtrent gebiedsbescherming gegevens van de provincie Limburg. Actuele verspreidingsgegevens van flora en fauna zijn uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) opgevraagd.

De quickscan flora en fauna is een toets van de ecologische potenties van de onderzoekslocatie en betreft geen volwaardig soort(en) specifiek onderzoek. Er zijn in het onderhavige onderzoek geen inventarisaties uitgevoerd van soorten en soortgroepen. Een ecologische inventarisatie beslaat meerdere veldbezoeken gedurende de voor de soortgroep meest gunstige periode van het jaar.

4 OVERZICHT VAN DE NATIONALE NATUURWETGEVING

Dit hoofdstuk geeft achtergrondinformatie over de natuurwetgeving waaraan de voorgenomen ingreep op de onderzoekslocatie wordt getoetst. Er wordt een globale toelichting gegeven ten aanzien van potentiële overtredingen van de Wet natuurbescherming bij de meest voorkomende soorten en soortgroepen. Dit hoofdstuk is niet toegespitst op de situatie op de onderzoekslocatie, maar geeft enkel een beschrijving van de vigerende wetgeving. De Wet natuurbescherming is gericht op:

- het beschermen en ontwikkelen van de natuur, mede vanwege de intrinsieke waarde en het behouden en herstellen van de biologische diversiteit;
- het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de natuur ter vervulling van maatschappelijke functies;
- het verzekeren van een samenhangend beleid gericht op het behoud en beheer van waardevolle landschappen, vanwege hun bijdrage aan de biologische diversiteit en hun cultuurhistorische betekenis, mede ter vervulling van maatschappelijke functies.

De bevoegdheid voor het verlenen van ontheffingen en vrijstellingen bij soortenbescherming ligt grotendeels bij de provincies. De provincie is bevoegd gezag voor de toetsing van handelingen met mogelijke gevolgen voor beschermde dier- en plantensoorten (de soortenbeschermingsbepalingen) én voor Natura 2000-gebieden (de gebiedenbeschermingsbepalingen). Alleen bij ruimtelijke ingrepen waarmee grote nationale belangen zijn gemoeid, blijft het Rijk bevoegd gezag.

4.1 Zorgplicht

Het eerste artikel in de Wet natuurbescherming heeft betrekking op de zorgplicht en heeft betrekking op het voorkomen of beperken van schade aan soorten en gebieden, voor zover deze niet middels overige verbodsbepalingen zijn gereguleerd. Het gaat daarbij in de praktijk vooral om minder streng beschermde soorten, waarbij het onnodig doden, verwonden of beschadigen dient te worden vermeden.

In bijlage 1 worden dit artikel nader toegelicht.

4.2 Soortenbescherming

Bij een quickscan flora en fauna wordt in beeld gebracht of er (potentiële) vaste rust- of verblijfplaatsen aanwezig zijn van de soorten uit de verschillende beschermingsregimes. Vervolgens wordt beoordeeld of de voorgenomen ingreep verstorend kan zijn en of nader onderzoek noodzakelijk wordt geacht.

De Wet natuurbescherming onderscheidt beschermingsregimes voor soorten op grond van internationale verdragen, aangevuld met soorten die vanuit een nationaal oogpunt beschermd worden. Hierdoor zijn er in de Wet natuurbescherming drie verschillende verbodsartikelen per categorie soorten;

- soorten van de Vogelrichtlijn (*artikel 3.1*);
- soorten van de Habitatrichtlijn en de verdragen van Bern en Bonn (*artikel 3.5*);
- andere soorten (*artikel 3.10*).

In bijlage 1 worden deze artikelen nader toegelicht.

4.3 Gebiedenbescherming

Indien een plangebied in of nabij een beschermd gebied is gelegen, dan dient te worden bepaald of er een (extern) effect valt te verwachten. Het gaat daarbij om Natura 2000-gebieden en gebieden behorend tot het Natuurnetwerk Nederland.

4.3.1 Natura 2000

Natura 2000 is de benaming voor een Europees netwerk van natuurgebieden waarin belangrijke flora en fauna voorkomen, gezien vanuit een Europees perspectief. Met Natura 2000 wil men deze flora en fauna duurzaam beschermen. De staatssecretaris van Economische Zaken heeft voor Nederland ruim 160 Natura 2000-gebieden aangewezen. Gezamenlijk hebben ze een oppervlak van ruim 1,1 miljoen hectare. Ze maken deel uit van een samenhangend netwerk van natuurgebieden in de Europese Unie die zijn aangewezen op grond van de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn. Het doel van Natura 2000 is het keren van de achteruitgang van de biodiversiteit.

Binnen een gebied kan spanning optreden tussen economie en ecologie. In een zogenaamd beheerplan leggen Rijk en provincies vast welke activiteiten, op welke wijze mogelijk zijn. Uitgangspunt is steeds het realiseren van ecologische doelen met respect voor en in een zorgvuldige balans met wat particulieren en ondernemers willen. Het opstellen gebeurt daarom in overleg met alle direct betrokkenen, zoals beheerders, gebruikers, omwonenden, gemeenten, natuurorganisaties en waterschappen. Samen geven ze invulling aan beleven, gebruiken en beschermen. Daar draait het om in de Nederlandse Natura 2000-gebieden (bron: Regiegroep Natura 2000).

Het is krachtens de Wet natuurbescherming verboden zonder vergunning van gedeputeerde staten projecten te realiseren of andere handelingen te verrichten die gelet op de instandhoudingsdoelstellingen voor een Natura 2000-gebied de kwaliteit van de natuurlijke habitats of de habitats van soorten in dat gebied kunnen verslechteren of een significant verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor dat gebied is aangewezen (artikel 2.7, lid 2).

Handelingen die een negatieve invloed hebben op Natura 2000-gebieden, worden slechts onder strikte voorwaarden toegestaan. Een vergunning is vereist. Door middel van het Nederlandse vergunningstelsel wordt een zorgvuldige afweging gewaarborgd. De vergunningen zullen beoordeeld en afgegeven worden door de desbetreffende provincie.

4.3.2 Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland is het Nederlands netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. Het netwerk moet natuurgebieden beter verbinden met elkaar en met het omringende agrarisch gebied.

Het Natuurnetwerk Nederland bestaat uit:

- bestaande natuurgebieden, waaronder de 20 Nationale Parken;
- gebieden waar nieuwe natuur aangelegd wordt;
- landbouwgebieden, beheerd volgens agrarisch natuurbeheer;
- ruim 6 miljoen hectare grote wateren: meren, rivieren, de Noordzee en de Waddenzee;
- alle Natura 2000-gebieden.

Conform artikel 1.12 van de Wet natuurbescherming dragen gedeputeerde staten in hun provincie zorg voor de totstandkoming en instandhouding van een samenhangend landelijk ecologisch netwerk, genaamd 'Natuurnetwerk Nederland'. Zij wijzen daartoe in hun provincie gebieden aan die tot dit netwerk behoren. De planologische begrenzing en beschermingsregimes van het Natuurnetwerk Nederland loopt via het traject van de provinciale ruimtelijke structuurvisies en verordeningen.

5 AANGETROFFEN EN TE VERWACHTEN BESCHERMDE SOORTEN

Het voorkomen van planten- en diersoorten in een gebied wordt mede bepaald door de aanwezigheid van geschikt leefgebied. Een soort kan in zijn leefgebied gebruik maken van verschillende plekken om te verblijven. Al deze plekken (biotopen) kunnen een bepaalde functie voor de soort vervullen. In dit hoofdstuk wordt op basis van het aanwezige habitat / verblijfsmogelijkheden samen met verspreidingsgegevens beschreven welke beschermde soorten binnen de onderzoekslocatie kunnen voorkomen. Afhankelijk van de soort wordt ingegaan op de potentiële aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen, foerageergebied en verbindingroutes. Indien van toepassing wordt in dit hoofdstuk tevens beoordeeld of de voorgenomen plannen een verstorend effect kunnen hebben op de betreffende (mogelijk) aanwezige beschermde soort.

5.1 Vogels

5.1.1 Broedvogels (nesten jaarrond beschermd)

De onderzoekslocatie is geschikt als nestlocatie voor de huismus door de aanwezigheid van geschikte openingen onder de dakpannen en de dakranden in de aanwezige bebouwingen. Bij de voorgenomen plannen treedt mogelijk verstoring of vernietiging van een vaste rust- en/of verblijfplaats van de huismus op.

De onderzoekslocatie is in beperkte mate geschikt voor de gierzwaluw. Enkel de achterzijde van het woonhuis aan de Dorperdijk 17 en het woonhuis aan de Dorperdijk 22 zijn geschikt als verblijfplaats voor de gierzwaluw door de ruimte onder de overhangende dakpannen. Het is echter op basis van de ligging in landelijk gebied, op basis van verspreidingsgegevens en de beperkte geschiktheid uit te sluiten dat verstoring van de gierzwaluw zal plaatsvinden als gevolg van de voorgenomen plannen.

De te slopen bebouwing was goed te controleren op sporen van vogelsoorten als steenuil en kerkuil. In de schuur aan de Dorperdijk 19 is een kerkuilenkast aangetroffen (zie figuur 22). De aanwezigheid van braakballen onder de kerkuilenkast en de aanwezigheid van een kerkuil in de oude koeienstal wijzen erop dat de betreffende kerkuilenkast recentelijk in gebruik is door de kerkuil en mogelijk dienst doet als voortplantingsplaats (zie figuur 23). Bij de sloop van de bebouwing en de verwijdering van de agrarische percelen en de boomkwekerij kan dan ook verstoring en vernietiging optreden van een voortplantingsplaats en het functioneel leefgebied van de kerkuil.

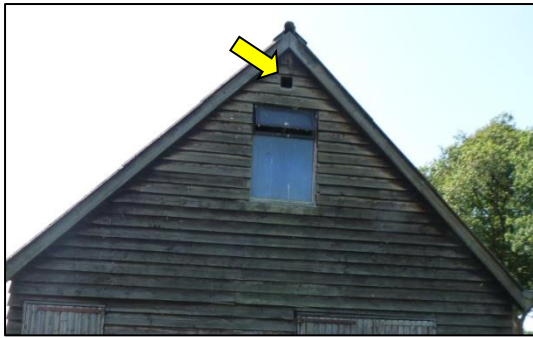

Figuur 22. Kerkuilenkast in de schuur aan de Dorperdijk 19.

Figuur 23. Een kerkuil in de oude koeienstal.

Ten tijde van het veldbezoek zijn twee uitvliegende steenuilen aangetroffen bij de opslagschuur aan de westzijde van de onderzoekslocatie (zie figuur 24). De aanwezigheid van twee steenuilen in de schuur wijst erop dat de betreffende schuur naar alle waarschijnlijkheid in gebruik is als voortplantingsplaats van de steenuil. Bij sloop van de bebouwing kan dan ook verstoring en vernietiging optreden van een voortplantingsplaats en een vaste rust- en verblijfplaats.

Figuur 24. Uit- en invliegopening van de twee steenuilen.

De bomenrijen aan de Dorperdijk en aan de westzijde van de onderzoekslocatie vormen geschikte verblijfplaatsen voor broedvogelsoorten als buizerd, sperwer en ransuil. Bij kapwerkzaamheden kan dan ook mogelijk verstoring en vernietiging optreden van een vaste rust- en verblijfplaats van desbetreffende soorten. Tevens kan indirecte verstoring optreden als gevolg van het inperken van de functionele leefomgeving. Indien in de bomenrij een nestlocatie aanwezig is en geen kapwerkzaamheden plaatsvinden kan dan alsnog indirecte verstoring optreden.

5.1.2 Overige broedvogels

Op de onderzoekslocatie zijn geschikte nestlocaties aanwezig voor soorten als grasmus, merel, winterkoning, tijtjaf, fitis, heggemus, roodborst en houtduif. Daarnaast kunnen op het agrarische gedeelte grondbroeders als Kievit, veldleeuwerik en scholekster tot broeden komen. Door de voorgenomen ingreep zullen deze nestgelegenheden ter plaatse verdwijnen.

De broedvogels waarvan het nest in uitzonderlijke gevallen eveneens jaarrond is beschermd, zijn voornamelijk holenbroeders, zoals spechten en mezen, of makers van grote nesten, zoals ekster en zwarte kraai. Het gaat hierbij om relatief algemeen voorkomende soorten, die ook in de directe omgeving voldoende broedgelegenheid hebben. Er zijn derhalve geen bijzondere ecologische omstandigheden die rechtvaardigen dat de nestlocaties voor soorten als koolmees en zwarte kraai een jaarrond beschermde status zouden moeten genieten.

5.2 Vleermuizen

Volgens de gegevens van het Natuurhistorisch Genootschap Limburg en de Zoogdiervereniging (Huijzinga *et al.* 2011) zijn binnen enkele kilometers van de onderzoekslocatie gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis, laatvlieger, gewone grootoorvleermuis, grijze grootoorvleermuis, franjestaart, meervleermuis, baardvleermuis en watervleermuis waargenomen. Volgens het cursusdictaat "Vleermuizen en Planologie" (Limpens *et al.* 2010) is de onderzoekslocatie gelegen in een deel van Nederland waar tevens de Brandt's vleermuis kan voorkomen.

Verblijfplaatsen op de onderzoekslocatie

Het is uit archiefgegevens bekend dat er een verblijfplaats van vleermuizen aanwezig is in de bebouwing aan de Dorperdijk. De bebouwing op de onderzoekslocatie vormt een geschikte verblijfplaats voor een vleermuissoort als gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis en laatvlieger door de aanwezigheid van onder andere overhangende dakpannen en openingen in de dakranden. Bij de sloop van de huidige bebouwing kan dan ook verstoring en vernietiging optreden van een vaste rust- en verblijfplaats van desbetreffende vleermuissoorten.

Bomen met holtes aan de Dorperdijk vormen geschikte verblijfplaatsen voor boombewonende vleermuizen als ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis, watervleermuis of franjestaart. Indien kapwerkzaamheden plaats gaan vinden of verlichting toeneemt, kan verstoring ten aanzien van desbetreffende soorten aan de orde zijn.

Verblijfplaatsen buiten de onderzoekslocatie

Het is door de onderlinge afstand tot de bebouwing en de bomen met (geschikte) spleten, holtes of loshangend schors in de directe omgeving niet aannemelijk dat er in de directe invloedssfeer van de onderzoekslocatie potentiële verblijfplaatsen aanwezig zijn die negatieve invloed kunnen ondervinden van de beoogde plannen.

Foeragerende vleermuizen

De onderzoekslocatie zal, gelet op het aanwezige habitat gebruikt kunnen worden door in de omgeving verblijvende vleermuizen als gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger en gewone grootorvvleermuis om te foerageren. De plannen zullen echter geen aantasting van essentieel foerageerhabitat vormen. Het aanbod van foerageermogelijkheden zal ten gevolge van de voorgenomen ingreep niet in het geding komen door de aanwezigheid van voldoende geschikt foerageerhabitat in de omgeving.

Vliegroutes

Vleermuizen maken veelal gebruik van lijnvormige (donkere) landschapselementen als houtsingels, beken en lanen om zich te verplaatsen tussen verblijfplaatsen en foerageergebieden. De aanwezige bomenrijen aan de Dorperdijk, het aanwezige spoor en de aanwezige waterlopen vormen geschikte vliegroutes voor vleermuizen. Het is dan ook niet uit te sluiten dat bij de voorgenomen plannen verstoring plaatsvindt van een vliegroute voor vleermuizen.

5.3 Overige zoogdieren

Licht beschermde soorten

De onderzoekslocatie vormt geschikt habitat voor algemeen voorkomende grondgebonden zoogdieren. Het gaat daarbij om algemene soorten als egel, mol, haas, vos, konijn en diverse algemene muizensoorten. Dergelijke algemene soorten kunnen verstoring ondervinden van de voorgenomen ingreep.

Streng beschermde soorten

De steenmarter kan voorkomen op de onderzoekslocatie. De bebouwing op de onderzoekslocatie vormt mogelijk een vaste rust- of verblijfplaats voor de steenmarter. De woonhuizen konden echter op het moment van de veldbezoeken niet van binnen (zolders/kelders) onderzocht worden. Het is dan ook niet uit te sluiten dat bij de sloop van de bebouwing verstoring en vernietiging plaatsvindt van een vaste rust- en verblijfplaats van de steenmarter. De huidige huurder aan de Dorperdijk 17 heeft reeds een steenmarter waargenomen op de zolder, wegens ontoegankelijkheid tijdens het veldbezoek kon de zolder niet worden gecontroleerd op sporen van de steenmarter. Op basis van de huidige gegevens kan er mogelijk verstoring en vernietiging van een vaste rust- en verblijfplaats van de steenmarter plaatsvinden.

De das komt voor in de omgeving van de onderzoekslocatie. Uit eerdere onderzoeken binnen het project 'Trade Port Noord' is gebleken dat een bekende looproute zich bevindt langs de Gekkengraaf. Ten tijde van het veldbezoek zijn op de onderzoekslocatie sporen van de das aangetroffen langs de Gekkengraaf (zie figuur 25). Mogelijk maakt de boomkwekerij tevens deel uit van het leefgebied van de das. Dit kon echter door geweigerde toegang niet volledig onderzocht worden. Verstoring ten opzichte van de das door de voorgenomen plannen is dan ook mogelijk aan de orde.

Figuur 25. Pootafdrukken van de das langs de Gekkengraaf.

Volgens verspreidingsgegevens komt de bever voor in de omgeving van de onderzoekslocatie. Recent is ook een burcht van de bever aangetroffen ten noorden van de onderzoekslocatie aan de andere kant van het spoor. Er zijn echter ten zuiden van het spoor geen sporen van de bever aangetroffen. Op basis van het marginaal geschikte habitat op de onderzoekslocatie in combinatie met het niet aantreffen van beversporen, maakt de onderzoekslocatie geen deel uit van het leefgebied van de bever.

5.4 Reptielen, amfibieën en vissen

Reptielen

Volgens de verspreidingsgegevens van het Natuurhistorisch Genootschap Limburg (Van Buggenum *et al.* 2008) en RAVON (van Delft *et al.* 2015) zijn in de directe omgeving van de onderzoekslocatie de volgende streng beschermde reptielen waargenomen: hazelworm en levendbarende hagedis. De hazelworm is een soort van vooral bossen en bosranden. Deze elementen zijn niet aanwezig op de onderzoekslocatie. De hazelworm komt voornamelijk voor in de omgeving gelegen natuurgebieden en is dan ook niet te verwachten op de onderzoekslocatie. De levendbarende hagedis is echter een soort van heideterreinen en structuurrijke spoor- of wegbermen. Aangrenzend aan de noordzijde van de onderzoekslocatie is het spoor gelegen. In desbetreffende spoorbermen zijn in voorgaande onderzoeken reeds individuen van de levendbarende hagedis aangetroffen. De onderzoekslocatie vormt vanwege de grootschalige akkerlanden geen geschikt habitat voor de levendbarende hagedis. Enkel de houtopslag en de ruigte rondom vormt beperkt geschikt habitat voor de levendbarende hagedis. Door de afstand tot de spoorbermen (\pm 350 meter) en het ontbreken van beschutting tussen de spoorbermen en de houtopslag is niet te verwachten dat de levendbarende hagedis gebruik maakt van de houtopslag. Het is echter niet geheel uit te sluiten dat sporadisch een zwervend individu van de levendbarende hagedis kan worden aangetroffen aan de noordzijde van de onderzoekslocatie.

Amfibieën

Volgens de verspreidingsgegevens van het Natuurhistorisch Genootschap Limburg (Van Buggenum *et al.* 2008) en RAVON (van Delft *et al.* 2015) zijn in de directe omgeving van de onderzoekslocatie de volgende streng beschermde amfibieënsoorten waargenomen: vinpootsalamander, kamsalamander, heikikker, boomkikker en poelkikker.

De onderzoekslocatie wordt doorkruist door de 'Gekkengraaf'. De onderzoekslocatie vormt dan ook allereerst geschikt habitat voor algemene soorten als gewone pad, bruine kikker en kleine watersalamander. Verstoring ten opzichte van algemene amfibieënsoorten door de voorgenomen plannen is dan ook mogelijk aan de orde. Verstoring van de kamsalamander is op voorhand uit te sluiten vanwege het beperkt geschikte habitat en een grote hoeveelheid vis in de Gekkengraaf. Tevens zijn soorten als vinpootsalamander, heikikker, boomkikker en poelkikker uit te sluiten op basis van het

ontbreken van geschikt habitat en doordat desbetreffende soorten voornamelijk gebonden zijn aan natuurgebieden in de omgeving.

Vissen

De Gekkengraaf is een langzaam stromend water met plantengroei en zanderige bedekte bodem. Algemene soorten als kleine modderkruiper en tiendoornige stekelbaars zijn soorten welke vrij algemeen voorkomt in zulke wateren. Het is dan ook niet uit te sluiten dat algemene vissoorten verstoord worden door de voorgenomen werkzaamheden.

5.5 Ongewervelden

Libellen

Er zijn slechts enkele libellensoorten die binnen de Flora- en faunawet een strenge bescherming genieten. Deze zijn voor wat betreft hun verspreiding gebonden aan specifieke habitateisen, die veelal alleen in natuurgebieden zijn te vinden. Het is uitgesloten dat er binnen de onderzoekslocatie een beschermde libellensoort voorkomt.

Dagvlinders

Beschermde dagvlinders stellen specifieke eisen aan het voortplantingshabitat met waard- en nectarplanten. Het is uitgesloten dat er binnen de onderzoekslocatie geschikt habitat aanwezig is voor een (deel)populatie van een beschermde vlindersoort.

Overige ongewervelden

De aanwezigheid van de overige beschermde ongewervelde soorten, zoals vliegend hert, Europese rivierkreeft en platte schijfhoorn, zijn op de onderzoekslocatie eveneens uitgesloten. Er is geen geschikt habitat voor dergelijke beschermde soorten op de locatie aanwezig.

5.6 Vaatplanten

De aanwezigheid van water, de zuurgraad van de bodem, de beschikbare hoeveelheid voedingsstoffen, de hoeveelheid zonlicht en de antropogene beïnvloeding bepalen in hoeverre een groeiplaats voor een bepaalde plant geschikt is. Op de onderzoekslocatie komen veel ruigtesoorten voor als ridderszuring, duizendblad, gewone berenklaauw en grote brandnetel. Deze soorten indiceren een voedselrijke standplaats en beschermde planten zijn dan ook niet op de onderzoekslocatie te verwachten. Enkel de spoorbermen aangrenzend aan de noordzijde van de onderzoekslocatie vormen geschikt habitat voor een soort als grasklokje, rapunzelklokje en wilde marjolein. De spoorbermen vallen echter niet onder de onderzoekslocatie, hiervoor loopt een separaat tracé. Directe verstooring van desbetreffende soorten is niet aan de orde.

6 TOETSING AAN WET- EN REGELGEVING

Als gevolg van de voorgenomen ingreep op de onderzoekslocatie kunnen er overtredingen van verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming optreden of kan er sprake zijn van negatieve gevolgen voor door de wetgever vanuit natuurwetgeving beschermde gebieden. In dit hoofdstuk wordt beschreven voor welke soorten er sprake is van dreigende overtreding van de Wet natuurbescherming en overige natuurwetgeving en of met eenvoudige maatregelen overtreding is te voorkomen. Verder wordt beschreven voor welke soorten een vervolgetraject noodzakelijk is, bijvoorbeeld omdat toetsing van de ingreep aan de Wet natuurbescherming op basis van de huidige onderzoeksinspanning niet mogelijk is, en wat de eventuele consequenties zijn ten aanzien van vergunningen en ontheffingen.

6.1 Broedvogels

Algemene soorten

Voor de algemene broedvogelsoorten die op de onderzoekslocatie zijn te verwachten geldt dat, indien het groen buiten het broedseizoen wordt verwijderd en de sloop van de bebouwing tevens buiten het broedseizoen plaatsvindt, er geen overtredingen plaats zullen vinden met betrekking tot deze soorten. De nesten mogen echter wel worden aangetast wanneer deze op dat moment niet in gebruik zijn. In de Wet natuurbescherming wordt geen vaste periode gehanteerd voor het broedseizoen. Globaal kan voor het broedseizoen de periode maart tot half augustus worden aangehouden. Geldend is echter de aanwezigheid van een broedgeval op het moment van ingrijpen.

Roofvogelsoorten

De kerkuil en steenuil zijn beschermde inheemse diersoorten onder de Wet natuurbescherming. Ze staan ook vermeld in de vogelrichtlijn. De nesten van kerkuilen zijn het gehele jaar beschermd en vallen onder categorie 3 van vogelnesten (Dienst regelingen, 2009): 'nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing.' Hierbij moet ook rekening gehouden worden met de functionele leefomgeving ervan. De nesten van steenuilen zijn het hele jaar beschermd en vallen onder categorie 1 van vogelnesten (Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, 2009): 'nesten die behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats'.

De oude koeienstal op de onderzoekslocatie vormt een vaste rust- en verblijfplaats van de kerkuil. De vaste rust- en verblijfplaats van de kerkuil bevindt zich in de schuur aan de Dorperdijk 19, de omliggende landbouwgronden behoren tot de functionele leefomgeving van de kerkuil. De opslagschuur aan de westzijde van de onderzoekslocatie vormt een vaste rust- en verblijfplaats van de steenuil. Voor de steenuil geldt dat de omliggende landbouwgronden behoren tot de functionele leefomgeving van de steenuil.

Voor zowel de kerkuil als de steenuil geldt dat de voorgenomen plannen het leefgebied en de vaste rust- en verblijfplaats aantast, waardoor de functionaliteit van de voortplantingsplaats/vaste rust- en verblijfplaats verloren gaat en het foerageergebied zal afnemen. Het zal benodigd zijn om op een andere locatie, buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden, maatregelen te treffen om een vervangende vaste rust- en verblijfplaats te realiseren en een vervangend functioneel leefgebied aan te bieden. Een ontheffingsaanvraag is hiervoor noodzakelijk. De maatregelen, vastgelegd in een ecologisch projectplan, dienen ter goedkeuring te worden voorgelegd bij Provincie Limburg, middels een ontheffingsaanvraag. Het wordt tevens geadviseerd om in overleg te treden met de lokale vogelwerkgroep in verband met het herplaatsen en inrichten van de vaste rust- en verblijfplaatsen van de steenuil en kerkuil. De sloop van de bebouwingen, verwijdering van de kast en verwijdering van de akkerlanden mag niet zomaar plaatsvinden. Eerst dient de verleende ontheffing in het bezit te zijn en de alternatieven gerealiseerd te zijn.

De nesten van de buizerd, sperwer en ransuil zijn jaarrond beschermd. Aangezien de hoge bomen aan de Dorperdijk geschikt zijn voor desbetreffende soorten dient voor eventuele kapwerkzaamheden een controle te worden uitgevoerd op de aanwezigheid van nesten in de te kappen bomen. Indien nesten van desbetreffende soorten aanwezig zijn dienen de te nemen maatregelen vastgelegd te worden in een ecologisch projectplan. Het ecologisch projectplan kan dan ter goedkeuring worden voorgelegd bij Provincie Limburg, middels een ontheffingsaanvraag.

6.2 Vleermuizen

Vaste rust- en verblijfplaatsen en vliegroutes van vleermuizen zijn conform de Wet natuurbescherming jaarrond beschermd. In onderhavig geval vindt er mogelijk verstoring plaats, bij de sloop van de bebouwingen en bij het verwijderen van bomen op de onderzoekslocatie. Aangezien een verblijfsfunctie van een vleermuizensoort in de mogelijk te slopen bebouwing en de te verwijderen bomen op basis van de quickscan niet op voorhand kan worden uitgesloten, zal aanvullend onderzoek noodzakelijk zijn om een verblijfsfunctie voor vleermuizen te kunnen vaststellen dan wel te kunnen uitsluiten. Tevens dient de functie als vliegroute voor in de omgeving verblijvende vleermuizen aangetoond dan wel uitgesloten te worden. Deze informatie is benodigd om vast te kunnen stellen of bij de sloop van de bebouwing en verwijdering van de bomen overtredingen van de Wet natuurbescherming aan de orde zijn. Een dergelijk aanvullend onderzoek dient te worden uitgevoerd conform het meest recente protocol voor vleermuisonderzoek (Netwerk Groene Bureaus). Dit houdt in dat er verspreid over de periode mei tot en met september een aantal veldbezoeken uitgevoerd dienen te worden. Vervolgens kan aan de hand van de onderzoeksresultaten worden vastgesteld of er overtredingen plaats zullen vinden bij uitvoering van sloop en/of kapwerkzaamheden.

6.3 Overige zoogdieren

Algemene grondgebonden zoogdieren

Als gevolg van de voorgenomen plannen zullen de aanwezige holen worden vernietigd en kunnen dieren worden verwond of gedood. Voor algemene soorten als konijn, haas, vos, egel en diverse muizensoorten geldt bij ruimtelijke ontwikkelingen echter een vrijstelling van de Wet natuurbescherming, waardoor bij verstoring geen ontheffing hoeft te worden aangevraagd. Het is in het kader van de algemene zorgplicht daarbij wel noodzakelijk om voldoende zorg te dragen voor de aanwezige individuen en al het redelijkerwijs mogelijke dient gedaan te worden om het doden van individuen te voorkomen. Aanwezige dieren moeten de gelegenheid krijgen om veilig weg te komen. Aanbevolen wordt de graafwerkzaamheden buiten de voor de grondgebonden zoogdiersoorten gevoelige perioden, zoals de kraamtijd en de winter uit te voeren. De minst gevoelige periode voor het uitvoeren van graafwerkzaamheden is half augustus tot en met november. Cumulatief gezien is de minst gevoelige periode van grondgebonden zoogdieren en broedvogels voor graaf- en kapwerkzaamheden september tot en met november.

Steenmarter

De zolders op de onderzoekslocatie zijn niet gecontroleerd op sporen van de steenmarter. Op voorhand is dan ook niet uit te sluiten of de steenmarter gebruik maakt van de onderzoekslocatie. Door eenmalig een inspectie uit te voeren in de aanwezige woonhuizen en het schuurtje aan de westzijde van de onderzoekslocatie kan de aanwezigheid van een vaste rust- en verblijfplaats van de steenmarter worden uitgesloten dan wel worden aangetoond.

Das

De aangetroffen prenten van de das op de onderzoekslocatie wijzen erop dat de onderzoekslocatie deel uitmaakt van het leefgebied van de das. De onderzoekslocatie vormt een uitloopgebied van de das. Het wordt geadviseerd om de onderzoekslocatie gedurende de aanvullende onderzoeken naar overige soorten de locaties tevens minimaal één keer te beoordelen op sporen, wissels en prenten, waardoor de looproutes in kaart gebracht kunnen worden. Aan de hand van deze informatie dienen maatregelen te worden vastgelegd in een ecologisch projectplan. Het ecologisch projectplan kan dan ter goedkeuring worden voorgelegd bij Provincie Limburg, middels een ontheffingsaanvraag.

6.4 Amfibieën en reptielen

Algemene amfibieën

Bij de werkzaamheden kunnen algemene soorten als bruine kikker, gewone pad en kleine watersalamander gewond raken of worden gedood. Voor deze te verwachten algemene soorten geldt bij ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling van de Wet natuurbescherming, waardoor voor het verstoren geen ontheffing hoeft te worden aangevraagd. Het is echter in het kader van de algemene zorgplicht wel noodzakelijk om voldoende zorg te dragen voor de aanwezige individuen en al het redelijkerwijs mogelijke dient gedaan te worden om het doden van individuen te voorkomen. Aanwezige dieren moeten de gelegenheid krijgen om veilig weg te komen.

Levendbarende hagedis

Het is niet geheel uit te sluiten dat sporadisch een zwervend individu van de levendbarende hagedis kan worden aangetroffen, in het geval bij het onverhoopt aantreffen dient het individu zorgvuldig verplaatst te worden volgens de goedgekeurde gedragscode naar een geschikte locatie buiten de invloedssfeer van de projectlocatie.

6.5 Algemene visensoorten

Bij het dempen en verleggen van de watergang zullen zonder maatregelen vissen worden gedood of worden verstoord, hetgeen een overtreding van de Wet natuurbescherming inhoudt. De te verwachten soorten vallen onder de algemene soorten van de Wet natuurbescherming, zodat voor de werkzaamheden niet vooraf een ontheffing hoeft te worden aangevraagd. Voor de te verwachten vissoorten geldt echter wel de zorgplicht. Dit houdt in dat het doden van individuen redelijkerwijs vermeden dient te worden. Dit kan door het afvangen van vissen voorafgaand aan de dempingwerkzaamheden en het verplaatsen van de vis in aangesloten watergangen in de directe omgeving. Aanbevolen wordt om ten tijde van de uitvoering de werkwijze vast te leggen in een ecologisch werkprotocol dat bij de uitvoerende partij onder de aandacht dient te worden gebracht.

6.6 Overige soort(groep)en

Overtredingen van de Wet natuurbescherming ten aanzien van beschermde soorten behorend tot de overige soortgroepen zijn wegens het ontbreken van geschikt habitat/verblijfsmogelijkheden, op basis van verspreidingsgegevens, de aanwezigheid van voldoende alternatieven en/of gezien de aard van de ingreep in dit geval niet aan de orde.

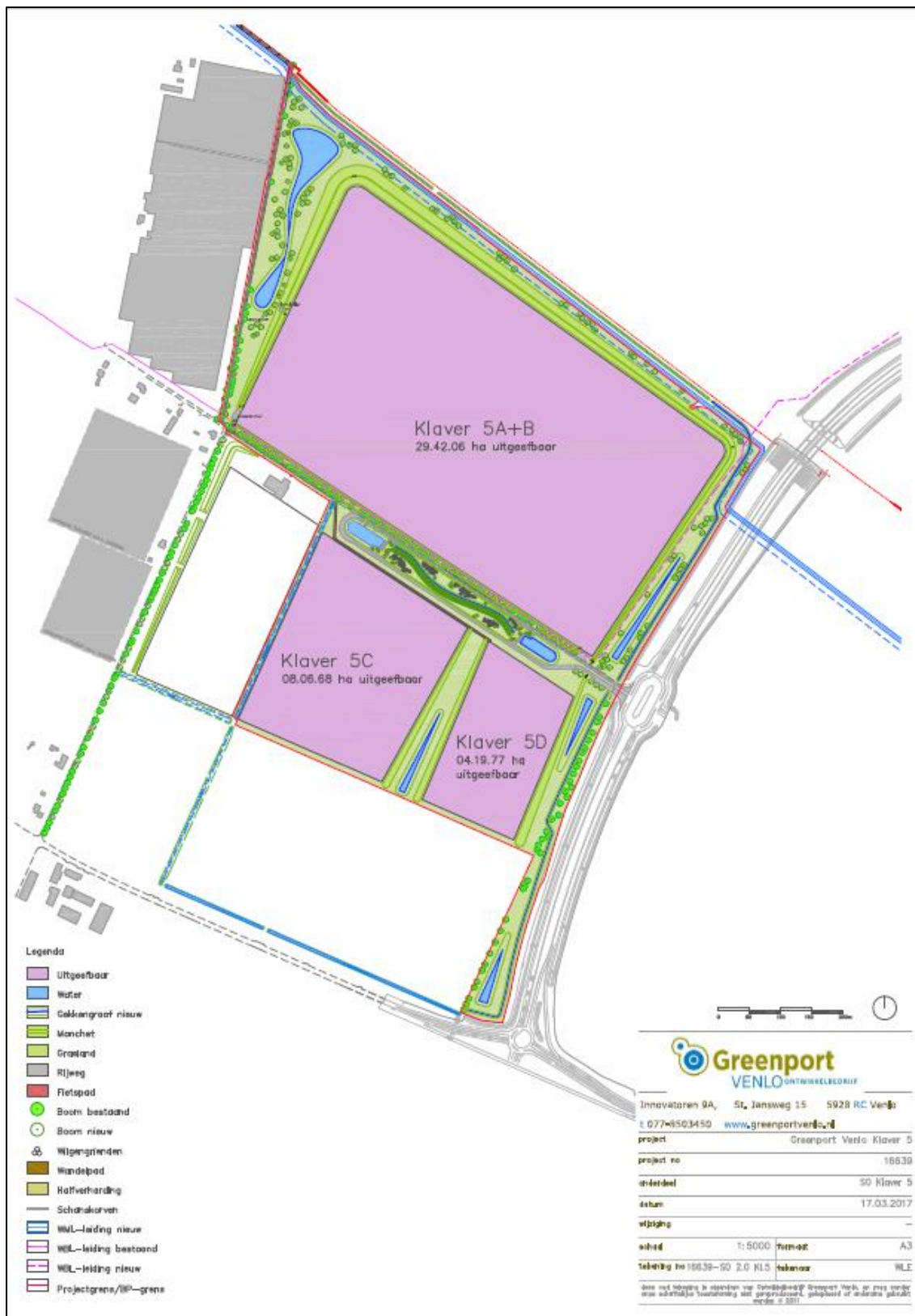
7 SAMENVATTING EN CONCLUSIES

Econsultancy heeft in opdracht van Development Company Greenport Venlo een quickscan flora en fauna uitgevoerd aan de klaver 5 - Noord te Gemeente Horst aan de Maas.

De quickscan flora en fauna is uitgevoerd in het kader van een bestemmingsplanwijziging.

Het onderzoek heeft tot doel om in te schatten of er op de onderzoekslocatie planten- en diersoorten, gebieden of houtopstanden aanwezig zijn die volgens de Wet natuurbescherming een beschermde status hebben en die mogelijk negatieve gevolgen kunnen ondervinden door de voorgenomen ingreep.

De initiatiefnemer is voornemens om op de onderzoekslocatie een bedrijventerrein ten behoeve van het Klavertje 4-gebied te realiseren. Ter realisatie van het bedrijventerrein zal de aanwezige bebouwing worden gesloopt, de Gekkengraaf wordt verlegd, het groen zal deels verwijderd worden en de agrarische percelen zullen verdwijnen. De bomenrijen naast de Dorperdijk zullen worden ingepast bij de toekomstige realisatie van klaver 5.

De aanwezigheid van geschikt habitat op de onderzoekslocatie voor de verschillende soorten en soortgroepen is weergegeven in tabel I. In de tabel is samengevat of de voorgenomen ingreep mogelijk verstorend kan werken en wat de consequenties zijn voor eventuele vervolgstappen, zoals soort-

gericht nader onderzoek of vergunningtrajecten. In de tabel is weergegeven of maatregelen noodzakelijk zijn om overtreding van de Wet natuurbescherming voor bepaalde soortgroepen te voorkomen.

Tabel V. Overzicht geschiktheid onderzoekslocatie voor soortgroepen en te nemen vervolgstappen

Soortgroep		Geschikt habitat	Ingreep verstorend	Nader onderzoek	Ontheffings-aanvraag	Bijzonderheden / opmerkingen
Broedvogels	algemeen	ja	ja	nee	nee	het verwijderen van nestgelegenheden buiten het broedseizoen uitvoeren.
	jaarrond beschermd	ja	ja	ja	ja	aanvullend onderzoek, ontheffing en maatregelen benodigd ten opzichte van een vaste rust- en verblijfplaats en het functioneel leefgebied van de kerkuil en de steenuil. Tevens is aanvullend onderzoek benodigd naar de aanwezigheid nestlocaties van de huismus en diverse roofvogelsoorten.
Vleermuizen	verblijfplaatsen	ja	mogelijk	ja	afhankelijk van nader onderzoek	aanvullend onderzoek benodigd naar de aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen in de bebouwing en bomen op de onderzoekslocatie.
	foerageergebied	ja	nee	nee	nee	geen verstoring van essentieel foerageerhabitat.
	vliegroutes	ja	mogelijk	ja	afhankelijk van nader onderzoek	aanvullend onderzoek benodigd om de functie van de Dorperdijk en de Gekkengraaf als vliegroute te beoordelen.
Grondgebonden zoogdieren		ja	mogelijk	nee	nee	aandacht voor zorgplicht ten aanzien van vos, konijn, haas, mol en diverse algemene muizensoorten.
Steenmarter		ja	mogelijk	ja ¹	nee, mits aantoonbaar gewerkt wordt volgens een goedgekeurde gedragscode	¹ het wordt geadviseerd om eenmalig een inspectie op sporen van een steenmarter uit te voeren in de woonhuizen en het schuurtje aan de westzijde van de onderzoekslocatie.

Das		ja	mogelijk	ja ²	ja	² het wordt geadviseerd om de onderzoekslocatie gedurende een eenmalig veldbezoek te beoordelen op sporen, wissels en prenten, waardoor de looproutes in kaart gebracht kunnen worden. Aan de hand van deze informatie dienen maatregelen te worden vastgelegd in een ecologisch projectplan.
Algemene amfibieën		ja	mogelijk	nee	nee	aandacht voor zorgplicht ten aanzien van bruine kikker, gewone pad en kleine watersalamander.
Reptielen		nee	mogelijk ³	nee	nee, mits aantoonbaar gewerkt wordt volgens een goedgekeurde gedragscode	³ de spoorbermen ten noorden van de onderzoekslocatie vormen geschikt habitat voor de levendbarende hagedis. Ondanks dat de onderzoekslocatie zelf niet geschikt is voor de levendbarende hagedis, is het echter niet geheel uit te sluiten dat een zwervend individu van de levendbarende hagedis sporadisch kan worden aangetroffen. In het geval bij het onverhoopt aantreffen dient het individu zorgvuldig verplaatst te worden volgens een goedgekeurde gedragscode naar een geschikte locatie buiten de invloedssfeer van de projectlocatie.
Vissen		ja	ja	nee	nee	aandacht voor zorgplicht ten aanzien van algemene vissoorten.

Libellen en dagvlinders	ja	nee	nee	nee	-
Overige ongewervelden	ja	nee	nee	nee	-
Vaatplanten	nee	nee	nee	nee	-

Conclusie

Doordat streng beschermde diersoorten van de Wet natuurbescherming reeds zijn aangetroffen of te verwachten zijn (huismus, vleermuizen, das, kerkuil en steenuil) is op voorhand duidelijk dat een ont-heffingsaanvraag noodzakelijk is. Voorafgaand zijn echter aanvullende inspecties en onderzoeken benodigd om de functies, aantallen of soorten van vleermuizen, kerkuil, steenuil, huismus, overige jaarrond beschermde nesten, das en steenmarter op de onderzoekslocatie aan te tonen dan wel uit te sluiten. Daarnaast zal het opstellen van een ecologisch werkprotocol benodigd zijn.

GERAADPLEEGDE BRONNEN

Algemene Literatuur

- Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft (RAVON) (red.) 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, Leiden / European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.
- van Delft, J., J. Kranenbarg, A. de Bruin & P. Frigge 2015. Waarnemingenoverzicht 2014. Bijlage bij RAVON 59 Jaargang 17 (4).
- Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, 2014. Soortenstandaard Kleine modderkruiper *Cobitis taenia*, versie maart 2014.
- Dietz C., O. von Helversen & D. Nill 2011. Vleermuizen. Alle soorten van Europa en Noordwest-Afrika. De Fontein/Tirion Uitgevers, Utrecht.
- van Harxen, R. & P. Stroeken 2011. De Steenuil. KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- Herder J., A. van Diepenbeek, R. Creemers & P. Frigge 2009. Verspreidingsonderzoek reptielen en amfibieën 2008. Stichting RAVON.
- van Heusden, W.R.M. & S.J. Vreugdenhil 2008. Handreiking Flora- en faunawet. Dienst Landelijk Gebied, Den Haag.
- Limpens, H.J.G.A., K. Mostert & W. Bongers (red.) 1997. Atlas van de Nederlandse Vleermuizen. Onderzoek naar verspreiding en ecologie. Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht.
- Limpens, H., J. Regelink & R. Koelman 2010. Vleermuizen en planologie. Zoogdiervereniging, Nijmegen.
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit 2005. Buiten aan het werk? Houd tijdig rekening met beschermde dieren en planten! De Flora- en faunawet in de praktijk; informatie over vrijstellingen, ontheffingen en gedragscodes. Ministerie van LNV, Den Haag.
- de Nie, H.W. 1996. Atlas van de Nederlandse zoetwatervissen. Stichting Atlas verspreiding Nederlandse zoetwatervissen / Media Publishing Int., Doetinchem.
- SOVON Vogelonderzoek Nederland 2002. Atlas van de Nederlandse broedvogels 1998-2000. Nederlandse fauna 5. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.

Literatuur Limburg

- van Buggenum, H.J.M., R.P.G. Geraerds & A.J.W. Lenders (red.) 2009. Herpetofauna van Limburg. Verspreiding en ecologie van amfibieën en reptielen in de periode 1980-2008. Stichting Natuurpublicaties Limburg, Maastricht.
- Crombaghs, B.H.J.M., R.W. Akkermans, R.E.M.B. Gubbels & G. Hoogerwerf (red.) 2000. Vissen in Limburgse beken. De verspreiding en ecologie van vissen in stromende wateren in Limburg. Stichting Natuurpublicaties Limburg, Maastricht.
- Huizinga, C.E., L.S.G.M. Verheggen & R.W. Akkermans 2005. Werkatlas zoogdieren in Limburg. Stichting Natuurpublicaties Limburg, Roermond.
- Huizinga, C.E., R.W. Akkermans, J.C. Buys, J. van der Coelen, H. Morelissen & L.S.G.M. Verheggen 2010. Zoogdieren van Limburg. Verspreiding en ecologie in de periode 1980-2007. Stichting Natuurpublicaties Limburg, Maastricht.
- Hustings, F., J. van der Coelen, B. van Noorden, R. Schols & P. Voskamp 2006. Avifauna van Limburg. Stichting Natuurpublicaties Limburg, Maastricht.
- Kurstjens, G., B. Peters & K. van Looy 2010. De flora van het Maasdal. Ontwikkelingen van bijzondere soorten sinds de start van natuurontwikkeling vanaf 1994. Deelrapport 7. Kurstjens ecologisch adviesbureau, Beek-Ubbergen / Bureau Drift, Berg en Dal / INBO, Brussel.

Algemene websites

- www.anemoon.org (soortgegevens ongewervelden)
- www.eis-nederland.nl (soortgegevens ongewervelden)
- www.floron.nl (soortgegevens planten)
- www.ravon.nl (soortgegevens amfibieën, reptielen en vissen)
- www.rijksoverheid.nl (natuurwetgeving)
- www.mijn.rvo.nl (natuurwetgeving)
- www.rvo.nl (nationale natuurwetgeving en soortenstandaards)
- www.sovon.nl (soortgegevens vogels)
- www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/ (Natura 2000-gebieden en Beschermd Natuurmonumenten)
- www.verspreidingsatlas.nl/planten (verspreidingsgegevens planten)
- www.vlinderstichting.nl (soortgegevens vlinders en libellen)
- www.zoogdierverseniging.nl (soortgegevens zoogdieren)

Provinciale websites

- www.limburg.nl (EHS en beschermde gebieden in Limburg)
- www.natuurgegevensprovincielimburg.nl (natuurgegevens provincie Limburg)

Bijlage 1 toelichting verbodsbepalingen Wet natuurbescherming

Zorgplicht

Het eerste artikel in de Wet natuurbescherming heeft betrekking op de zorgplicht en heeft betrekking op het voorkomen of beperken van schade aan soorten en gebieden, voor zover deze niet middels overige verbodsbepalingen zijn gereguleerd (zie tabel II). Het gaat daarbij in de praktijk vooral om minder streng beschermde soorten, waarbij het onnodig doden, verwonden of beschadigen dient te worden vermeden.

Tabel II. Zorgplicht

Artikel 1.11. Zorgplicht	
1.	Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.
2.	De zorg houdt in elk geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten: <ol style="list-style-type: none"> a) dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel, b) indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevegd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of c) voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.

Overtreding van de zorgplicht is niet strafbaar gesteld; “de zorgplicht kan wel door toepassing van bestuursdwang worden gehandhaafd”. Deze formulering van de zorgplicht brengt met zich mee dat wanneer men een bepaalde handeling wilt verrichten die gevolgen voor natuurwaarden zou kunnen hebben, men zich daaraan voorafgaand op de hoogte stelt van de aanwezige natuurwaarden, de kwetsbaarheid ervan en de mogelijke gevolgen daarvoor van het voorgenomen handelen. De zorgplicht is te allen tijde van toepassing, ook al vindt er geen overtreding van een verbodsbepaling plaats. Indien er aanleiding is maatregelen te nemen ten aanzien van de zorgplicht, zal dat voor het betreffende beschermde natuurgebied en de betreffende soortgroep in deze rapportage worden aangegeven.

Soortenbescherming

De Wet natuurbescherming onderscheidt beschermingsregimes voor soorten op grond van internationale verdragen, aangevuld met soorten die vanuit een nationaal oogpunt beschermd worden. Hierdoor zijn er in de Wet natuurbescherming drie verschillende verbodsartikelen per categorie soorten;

- soorten van de Vogelrichtlijn (*artikel 3.1*);
- soorten van de Habitatrichtlijn en de verdragen van Bern en Bonn (*artikel 3.5*);
- andere soorten (*artikel 3.10*).

In tabel III t/m V worden deze artikelen nader toegelicht.

Tabel III. Verbodsbepalingen en toelichting Artikel 3.1 Wet natuurbescherming

Artikel 3.1. Soorten van de Vogelrichtlijn	
1.	Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2.	Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3.	Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4.	Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
5.	Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.
Toelichting	
Alle inheemse vogelsoorten in Nederland vallen onder de Vogelrichtlijn. De Vogelrichtlijn is een richtlijn vanuit de Europese Unie uit 1979 en heeft betrekking op de instandhouding van alle natuurlijk in het wild levende vogelsoorten op het Europese grondgebied van de Lidstaten waarop het Verdrag van toepassing is. De lijst met soorten is niet limitatief.	

Tabel IV. Verbodsbepalingen en toelichting Artikel 3.5 Wet natuurbescherming

Artikel 3.5. In het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn	
1.	Het is verboden in het wild levende dieren van deze soorten in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2.	Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
3.	Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4.	Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van deze dieren te beschadigen of te vernielen.
5.	Het is verboden planten van soorten uit de Habitatrichtlijn of het Verdrag van Bern in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.
Toelichting	
Het gaat bij artikel 3.5 over in het wild levende dieren van verschillende soortgroepen. In de wet wordt voor vogelsoorten uit bijlage II van het verdrag van Bern geen uitzondering gemaakt. Van de vogelsoorten die in Nederland voorkomen is hieronder een selectie gemaakt. Van de overige soortengroepen zijn alle soorten genoemd.	
Soorten	
Planten	drijvende waterweegbree, groenknolorchis, kruipend moerasscherm, zomerschroeforchis
Zoogdieren	bever, hamster, hazelmuis, lynx, Noordse woelmuis, otter, wolf, wilde kat
Walvisachtigen	bruinvis, bultrug, butskop (hille), dwergpotvis, dwergvinvis, gestreepte dolfin, gewone dolfin, gewone spitsdolfijn, gewone vinvis, griend, grijze dolfin, kleine zwaardwalvis, narwal, Noordse vinvis, orka, potvis, spitsdolfijn van Gray, tuimelaar, walrus witflankdolfijn, witsnuitdolfijn, witte dolfin
Vleermuizen	Bechsteins vleermuis, bosvleermuis, Brandts vleermuis, franjestaart, gewone baardvleermuis, gewone dwergvleermuis, gewone grootvleermuis, grijze grootvleermuis, grote hoefijzerneus, grote rosse vleermuis, ingekorven vleermuis, kleine dwergvleermuis, kleine hoefijzerneus, laatvlieger, meervleermuis, mopsvleermuis, Noordse vleermuis, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis, tweekleurige vleermuis, vale vleermuis, watervleermuis
Amfibieën	boomkikker, geelbuikvuurpad, heikikker, kamsalamander, knoflookpad, poelkikker, rugstreeppad, vroedmeesterpad
Reptielen	dikkopschildpad, gladde slang, Kemps' zeeschildpad, lederschildpad, muurhagedis, soepschildpad, zandhagedis
Vissen	houting, steur
Vlinders	apollovlinder, boszandoog, donker pimpernelblauwtje, grote vuurvlinder, moerasparelmoervlinder, monarchvlinder, pimpernelblauwtje, teunisbloempijlstaart, tijmblauwtje, zilverstreephoibeestje
Libellen	bronslibel, gaffellibel, gevlekte witsnuitlibel, groene glazenmaker, mercurwaterjuffer, Noordse winterjuffer, oostelijke witsnuitlibel, rivierrombout, sierlijke witsnuitlibel
Insecten	brede geelrandwaterroofkever, gestreepte waterroofkever, heldenbok, juchtleerkever, oeveraas, vermiljoenkever
Overig	Bataafse stroommossel, platte schijfhoren

Artikel 3.5. In het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrictlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn

Vogels	appelvink, baardman, beflijster, bergeend, bergfluit, bijeneter, blauwborst, blauwe kiekendief, boerenzwaluw, bontbekplevier, bonte strandloper, bonte vliegenvanger, boomklever, boomkruiper, boompieper, boomvalk, bosrietzanger bosruiter, bosuil, braamsluiper, brandgans, bruine kiekendief, buizerd, casarca, Cetti's zanger, draaihals, duinpieper, dwergmeeuw, dwergster, Engelse kwikstaart, Europese kanarie, fitis, fluit, geelgors, gekraagde roodstaart, gele kwikstaart, geoorde fuut, glanskop, goudhaan, grasmus, graspieper, graszanger, grauwe kiekendief, grauwe klauwier, grauwe vliegenvanger, griel, groene specht, groenling, grote bonte specht, grote gele kwikstaart, grote karekiet, grote stern, grote zilverreiger, havik, heggenmus, hop, huiszwaluw, ijsvogel, kerkuil, klapekster, klein waterhoen, kleine barmsijs, kleine bonte specht, kleine karekiet, kleine plevier, kleine zilverreiger, kleinste waterhoen, kluut, kneu, koolmees, koereiger, kraanvogel, krekeltzanger, kortsnavelboomkruiper, kruisbek, kuifmees, kwak, kwartelkoning, lepelaar, matkop, middelste bonte specht, nachtegaal, Noordse stern, oehoe, oeverloper, oeverpieper, oeverzwaluw, ooievaar, orpheusspotvogel, paapje, pestvogel, pimpelmees, poelruiter, porseleinhoen, purperreiger, putter, ransuil, rietgors, rietzanger, rode wouw, roerdomp, roodborst, roodborsttapuit, roodhalsfuut, rouwkwikstaart, sijs, slangenarend, slechtvalk, smelleken, snor, sperwer, spotvogel, sprinkhaanzanger, steenuil, steltkluut, strandplevier, taigaboomkruiper, tapuit, tijftaf, torenvalk, tuinfluit, velduil, visarend, visdief, vuurgoudhaan, wespandief, wielewaal, winterkoning, witbandkruisbek, witte kwikstaart, witwangster, nachtzwaluw, woudaap, zeearend, zwarte mees, zwarte ooievaar, zwarte roodstaart, zwarte specht, zwarte stern, zwarte wouw, zwartkop, zwartkopmeeuw
--------	---

Tabel V. Verbodsbepalingen en toelichting Artikel 3.10 Wet natuurbescherming

Artikel 3.10. Andere soorten		
Het is verboden om:		
<ol style="list-style-type: none"> In het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A1, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen. De vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen. Vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B2, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen. 		
Toelichting		
Het gaat bij artikel 10 om in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers. Dieren zijn opgenomen in bijlage onderdeel A1. Planten zijn opgenomen in bijlage onderdeel B2 van de Wet natuurbescherming. Voor een aantal zoogdieren, amfibieën en reptielen geldt per provincie een vrijstelling onder bepaalde voorwaarden. Dit verschilt per provincie. De betreffende soorten zijn aangegeven met een sterretje. Daarnaast is het mogelijk dat sommige provincies ook 'eigen' beschermde soorten hanteren, als aanvulling op het landelijke.		
Soorten		
Dieren	Zoogdieren	aardmuis*, boommarter, bosmuis*, bunzing*, damhart, das, dwergmuis*, dwergspitsmuis*, edelhart, eekhoorn*, egel*, eikelmuis, gewone bosspitsmuis*, gewone zeehond, grote bosmuis, grijze zeehond, haas*, hermelijn*, huisspitsmuis*, konijn*, molmuis, ondergrondse woelmuis*, ree*, rosse woelmuis*, steenmarter*, tweekleurige bosspitsmuis*, veldmuis*, veldspitsmuis, vos*, waterspitsmuis, wezel*, wild zwijn, woelrat*
	Amfibieën	Alpenwatersalamander, bruine kikker*, gewone pad*, kleine watersalamander*, meerkikker*, middelste groene kikker*, vinpootsalamander, vuursalamander
	Reptielen	adder, hazelworm*, levendbarende hagedis*, ringslang
	Vissen	beekdonderpad, beekprik, elrits, gestippelde alver, grote modderkruiper, kwabaal
	Dagvlinders	aardbeivlinder, bosparemoervlinder, bruin dikkopje, bruine eikenpage, donker pimpernelblauwtje, duinparelmoervlinder, gentiaanblauwtje, grote parelmoervlinder, grote vos, grote vuurvlinder, grote weerschijnvlinder, iepenpage, kleine heivlinder, kleine ijsvogelvlinder, komavvlinder, pimpernelblauwtje, sleedoornpage, spiegelikkopje, veenbesblauwtje, veenbesparelmoervlinder, veenhooibeestje, veldparelmoervlinder, zilveren maan
	Libellen	beekrombout, bosbeekjuffer, donkere waterjuffer, gevlekte glanslibel, gewone bronlibel, hoogveenglanslibel, Kempense heidelibel, speerwaterjuffer
	Overige soorten	Europese rivierkreeft, vliegend hert
Planten		akkerboterbloem, akkerdoornzaad, akkerogentroost, beklieerde ogentroost, berggamander, bergnactorchis, blaasvaren, blauw guichelheil, bokkenorchis, bosboterbloem, bosdravik, brave hendrik, brede wolfsmelk, breed wollegras, bruinrode wespenorchis, dennenorchis, dreps, echte gamander, franjegentiaan, geelgroene wespenorchis, geplooid vrouwenmantel, getande veldsla, gevlekt zonneroosje, glad biggenkruid, gladde zegge, groene nactorchis, groensteel, groot spiegellokje, grote bosaardbei, grote leeuwenklauw, honingorchis, kalkboterbloem, kalketrip, karthuiseranjier, karwijselie, kleine ereprijs, kleine schorseneer, kleine wolfsmelk, kluwenklokje, knollathyrus, knolspirea, korensla, kranskarwij, kruiptijm, lange zonnedauw, liggende ereprijs, moerasgamander, muurbloem, naakte lathyrus, naaldenkervel, pijlscheefkalk, roggelelie, rood peperboomje, rozenkransje, ruw pazelzaad, scherpkruid, schubvaren, schubzegge, smalle raai, spits havikskruid, steenbraam

Volgens artikel 3.31 zijn de verboden, bedoeld in de artikelen 3.1, 3.5 en 3.10 niet van toepassing op handelingen die zijn beschreven in en aantoonbaar worden uitgevoerd overeenkomstig een door het Ministerie van Economische Zaken goedgekeurde gedragscode en die plaatsvinden in het kader van bestendig beheer, bestendig gebruik, of ruimtelijke ontwikkeling of inrichting.

Bijlage 2 Verklarende woordenlijst

Externe werking

Niet alleen activiteiten in een Natura 2000-gebied/NNN hebben invloed op de staat van instandhouding van het gebied, ook activiteiten buiten het gebied kunnen de natuurwaarden in een gebied beïnvloeden. Dit wordt "externe werking" genoemd. Er bestaat geen ruimtelijke grens voor externe werking: bepalend zijn de effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de soorten en habitattypen in het Natura 2000-gebied/NNN, ongeacht de afstand tot het beschermde gebied.

Expert Judgement

Inschatting van een deskundige op grond van zijn kennis en ervaring.

Foerageerhabitat

Het gebied waarbinnen een soort voedsel zoekt.

Foerageren

Zoeken en vinden van voedsel door dieren (jachtgebied).

Functioneel leefgebied

Hiermee wordt het gebied dat is benodigd om de functionaliteit van een voortplantingsplaats of van een vaste- rust of verblijfplaats te behouden. Een nestlocatie of voortplantingsplaats kan bijvoorbeeld alleen succesvol functioneren, wanneer er voldoende habitat (schuilgelegenheid, voedsel etc.) van voldoende kwaliteit aanwezig is om te kunnen paren, eieren te leggen en jongen groot te brengen.

Gunstige staat van instandhouding

Er is sprake van een gunstige staat van instandhouding van een soort of habitatype als de omstandigheden waarin de soort of het habitatype voorkomt perspectief bieden op een duurzaam voortbestaan van die soort of dat habitatype.

Habitat

Omvat de plaatsen waar een bepaald organisme voorkomt doordat de abiotische en biotische factoren (niet levende en levende natuur) van die plaatsen voldoen aan de eisen en toleranties die het organisme stelt om te kunnen overleven, groeien en zich voortplanten.

Kraamverblijfplaats

Voortplantingsplaats van vleermuizen. Het gaat hierbij vaak om de vrouwelijke exemplaren van een kolonie (ook wel kraamgroep genoemd) die gezamenlijk hun jongen grootbrengen. De aantallen vleermuizen in een kraamgroep kun oplopen tot meerdere honderden exemplaren.

Landschappelijk inpassingsplan

Het inpassen van ruimtelijke ontwikkelingen in het buitengebied middels een ontwerp van de groenvoorziening, dat voldoet aan het beleid ten aanzien van ruimtelijke kwaliteit. Hierdoor wordt zorg gedragen dat een ruimtelijke ontwikkeling past in het landschap.

Landhabitat

Amfibieën zijn voor de voortplanting afhankelijk van water. Buiten de voortplantingsperiode maakt de soortgroep gebruik van landhabitat als onderdeel van het leefgebied. Landhabitat voor amfibieën omvat onder andere structuurrijke of opgaande vegetatie zoals (loof)bos, houtwallen, struikgewas, heide, ruigtekruiden, vegetaties en moeras.

Mitigerende maatregelen

Maatregelen die negatieve effecten bij een ingreep voorkomen of reduceren.

Omgevingscheck

Een omgevingscheck wordt uitgevoerd bij verlies van leefgebied van een jaarrond beschermde functie van een soort die door een ingreep (tijdelijk) verloren gaat. De omgeving van de ingreep wordt door een ter zake deskundige beoordeeld op aanwezigheid van voldoende alternatief leefgebied en/of potentiële verblijfplaatsen.

Ontheffing

De Wet natuurbescherming is bedoeld om planten- en diersoorten die vrij in het wild leven te beschermen. Om deze kwetsbare soorten te beschermen bevat de Wet natuurbescherming een aantal verbodsbepalingen. Onder bepaalde voorwaarden mogen de activiteiten wel doorgaan, daarvoor kan een ontheffing benodigd zijn. Een ontheffing is een besluit waarbij in een individueel concreet geval een uitzondering op een wettelijk verbod wordt gemaakt.

Paarverblijfplaats

Dit is een verblijfplaats die hoofdzakelijk in het najaar (september/oktober) door vleermuizen worden gebruikt om te paren. Eén mannetje kan een dergelijke verblijfplaats met meerdere vrouwtjes delen. In de omgeving van de paarverblijfplaats wordt veelal door het territoriale mannetje middels baltsvluchten getracht vrouwtjes aan te lokken.

Projectplan

Een projectplan dient als begeleidend document voor een ontheffingsaanvraag. In het projectplan zijn maatregelen verwoord waarmee de functionaliteit van een rust- of verblijfplaats van een beschermde soort behouden blijft en schade aan individuen wordt voorkomen.

Populatie

Een biologische populatie is een groep individuen van dezelfde soort die zich onderling voortplant en als zodanig geïsoleerd is van andere zulke groepen.

Rode Lijst

Rode Lijsten laten zien welke soorten zijn verdwenen en welke soorten in een gebied sterk zijn achteruitgegaan of zeldzaam zijn. Er bestaan verschillende Rode Lijsten. Voor vogels, voor zoogdieren, planten, paddenstoelen, insecten en voor allerlei andere soortgroepen. Rode Lijsten hebben geen officiële juridische status. Plaatsing op de lijst maakt een dier dus nog geen 'beschermde diersoort' in de zin van de Wet natuurbescherming. De Rode Lijsten hebben in de praktijk wel een belangrijke signaleringfunctie. Door de Rode Lijst te raadplegen, kunnen alle instellingen die met natuurbehoud te maken hebben rekening houden met bedreigde soorten.

Significant negatief effect

Een effect is in het kader van de Wet natuurbescherming significant als de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied dreigen te worden aangetast.

Het begrip 'significant' staat centraal in de toepassing van het beschermingsregime voor Natura 2000-gebieden bij zowel vaststelling van beheerplannen als de vergunningverlening. Het bepaalt of een uitvoerige toetsing, een zogenaamde passende beoordeling, moet worden uitgevoerd. Indien als gevolg van een ingreep de toekomstige oppervlakte habitat of leefgebied, aantal van een soort of kwaliteit van een habitat lager zal worden dan zoals bedoeld in de instandhoudingsdoelstelling, dan kan sprake zijn van significante gevolgen. Voor het goede begrip, de soorten hoeven er niet te zitten, het gebied moet geschikt zijn voor de soorten.

Voortplantingsplaats of rustplaats

Een plek binnen het leefgebied van een soort die essentieel is voor de levenscyclus van een individu. De Wet natuurbescherming omschrijft niet exact wat een vaste rust- of verblijfplaats is. Dit is soortafhankelijk.

Vliegroute

Een vaste route die door vleermuizen wordt gebruikt tussen de verblijfplaatsen naar foerageergebieden.

Winterverblijfplaats

Verblijfplaats die gebruikt wordt om de periode van winterrust te overbruggen. Voor vleermuizen zijn dit vorstvrije, maar koele en vochtige plekken. Er kans sprake zijn van massaverblijfplaatsen, verblijfplaatsen van kleine groepen of één of enkele individuen.

Zomerverblijfplaats

Is een vleermuisverblijfplaats anders dan een kraamverblijf. Buiten de kraamperiode worden deze door vrouwtjes gebruikt, binnen de kraamperiode door individuele mannetjes.

